

Williamsburg, New York: 'living together apart'

Het gaat economisch erg goed met New York. Hierdoor stijgen de huur- en koopprijzen van woningen en bedrijfsruimten. De grootste veranderingen zijn niet zichtbaar in het centrum van de stad, maar in de wijken net buiten Manhattan, zoals Williamsburg in Brooklyn. De relatie tussen de verschillende bevolkingsgroepen in Williamsburg is te beschrijven als een omgekeerde LAT-relatie. In plaats van een relatie te hebben maar niet samen te wonen, wonen ze samen maar hebben niets met elkaar.

MANUEL AALBERS

'Here, in Williamsburg, they set about rebuilding their burned out world. (...) And by the fifth year after the war, Lee Avenue, the main street of the neighborhood, was filled with their bookstores and bookbinders, butcher shops and grocery stores (...) the signs in Yiddish and English.'

In het bovenstaande fragment beschrijft de schrijver Chaim Potok South Williamsburg in de jaren vijftig, maar er lijkt sinds die tijd weinig veranderd te zijn: het zuidelijke deel van de New Yorkse wijk Williamsburg wordt nog steeds bevolkt door de Satmer, een ultraorthodoxe joodse gemeenschap. Dit deel van Brooklyn lijkt meer op een joods getto uit de negentiende eeuw dan op een grote-stadswijk aan het begin van de ééentwintigste eeuw. Terwijl in South Williamsburg de eeuwenoude tradities van de Satmer in ere worden gehouden, maken de omliggende buurten opnieuw een transitie door.

Armer huishoudens worden uit Williamsburg verdrongen (Bron: Manuel Aalbers)

In 1851 werd Williamsburg een zeer standige stad. In die tijd bestond de bevolking voornamelijk uit Ieren, Duitsers en Oostenrijkers. Vanaf 1850 kwamen daar Polen, Russen en Italianen bij. De grootste groepen immigranten kwamen aan het begin van de twintigste eeuw uit Rusland (waaronder veel joden), Polen, Roemenië en Hongarije. In 1920 waren er 260.000 mensen in Williamsburg. In 1970 waren dat er nog maar 140.000. De meeste Ieren hadden de wijk na de oorlog verlaten net als de meeste joden en Italianen. Ook het aantal Polen en Oekraïners nam af. De nieuwe bewoners waren veelal Puerto Ricanen of chassidische joodse Hongaren.

De Puerto Ricanen en de chassidische joden uit Europa emigreerden in dezelfde periode naar Williamsburg. Beide groepen proberen hun taal en cultuur in stand te houden en assimileren aanvankelijk nauwelijks. Ze identificeren zich met de dorpen en steden waar zij of hun ouders vandaan komen. De banden met Puerto Ricanen respectievelijk de chassidische gemeenschappen in Europa zijn vaak sterker dan de banden met andere buurtbewoners en andere New Yorkers.

De wijk Williamsburg kan onderv...

Chassidische joden in New York (Bron: Manuel Aalbers)

deeld worden in de buurten Northside, Southside, East Williamsburg en South Williamsburg. De Brooklyn-Queens-Expressway (BQE), de Williamsburg Bridge en de bovengrondse metro die North Brooklyn doorsnijden, vormen ondanks hun grote fysieke impact geen grote sociale barrières. Deze fysieke grenzen vallen niet samen met de grenzen tussen de verschillende etnische buurten. In drie van de vier buurten maakt één bevolkingsgroep meer dan veertig procent van de bewoners van die buurt uit. In East Williamsburg en de Southside zijn dat de Puerto Ricanen en in South Williamsburg de zeer orthodoxe chassidische joden. De Northside was lange tijd een relatief gemengde wijk met veel Polen, Dominicanen, Puerto Ricanen en Italianen.

'Gentrification'

De Northside van Williamsburg kent een grote instroom van voornamelijk blanke twintigers, zowel studenten als werkenden. Appartementen worden hier gerenoveerd en oude fabriekshallen worden omgebouwd tot lofts, restaurants of clubs. Hierdoor gaan de prijzen omhoog en moeten de meeste Dominicanen en Puerto Ricanen de wijk verlaten, omdat huurprijbscherming vaak ontbreekt.

De Northside, en in mindere mate de Southside, kent sinds het einde van de jaren tachtig nog een belangrijke groep die zich in de buurt heeft gevestigd, namelijk kunstenaars. Een deel van de kunstenaars die de verandering van SoHo teweeg heeft gebracht, heeft er ook voor gezorgd dat deze buurt zo populair is geworden dat de huren werden verhoogd, waardoor sommigen van

hen deze niet meer konden betalen. Ze gingen ten onder aan het succes dat ze zelf hadden gecreëerd. Veel van deze arm gebleven kunstenaars vertrokken toen naar wijken als Williamsburg. Hier vonden ze veel beschikbare ruimten met een hoog plafond en veel lichtinval tegen lage huurprijzen. De kunstenaars trokken na verloop van tijd andere mensen en activiteiten aan. In het begin vaak jongeren en studenten, al snel gevolgd door de horeca. En dat is wat er momenteel in de Northside gebeurt. Binnen een straal van circa vijfhonderd meter van de metrohalte opent er bijna elke maand wel een nieuwe club of café. We zouden dit proces kunnen aanduiden als 'gentrification'. Het gemiddelde inkomen ligt weliswaar onder het gemiddelde van de stad, maar veel van de nieuwe Northsiders hebben het potentieel om meer te gaan verdienen. De verwachting is dat na de pioniers, de kunstenaars, en de jongeren ook meer welvarende huishoudens de wijk zullen ontdekken. De gemiddelde huurstijging is met name in dit deel van Williamsburg hoger dan het gemiddelde voor geheel New York. Hierdoor worden armere huishoudens, veelal etnische minderheden, uit de buurt verdrongen.

Status Quo

Terwijl de Puerto Ricanen in Williamsburg nog enigszins integreren, omdat ze naar dezelfde kerk gaan als de Italianen en vaak als laaggeschoolde arbeidskrachten voor blanke Amerikaanse bedrijven dienen, kiezen de Satmer in South Williamsburg er bewust voor zich af te zonderen van andere culturen. Deze ultraorthodoxe joden wonen niet alleen bij elkaar uit sociaal-cultureel, maar ook uit religieus oogpunt. Volgens socioloog Kasinitz hebben zij een zulke sterke behoefte om dicht bij elkaar te wonen dat zij bereid zijn om ver boven de marktprijs te betalen: *'The Satmer in Williamsburg are probably the most internally cohesive of all the Hasidic groups. New York has become their real center of the world. The Satmer are anti-Zionist and they take the old Hasidic line: the in-gathering of the Jews was supposed to be a miracle committed by God. And they're still waiting, and they're willing to wait in Williamsburg as anywhere else'*. Doordat de chassidische joden zo dicht bij elkaar willen wonen en hun natuurlijke aanwas groot is, wordt het

deel van Williamsburg waar zij wonen steeds groter. Dit gaat ten koste van de mensen die daar al wonen, vaak Latino's, die er door de Satmer worden uitgedruisd. Dit veroorzaakt de nodige conflicten.

Er hebben zich regelmatig conflicten voorgedaan tussen de verschillende bevolkingsgroepen in Williamsburg. Er zijn verschillende rellen en moorden bekend. Zo was er bijvoorbeeld een zwarte man die een chassidische jood had uitgescholden en later in het trapenhuis van zijn appartementengebouw door drie jonge chassidische joden in elkaar werd geslagen en hierdoor overleed. Een Puerto Ricaan die een oudere chassidische jood in een lift had beroofd, werd later in coma gevonden. Latino's beweren een stadsvernieuwingsgebied uit te zijn gepest door chassidische verhuurders die de panden hadden gekocht van de voormalige verhuurders om de appartementen te verhuren aan mensen van hun eigen groep.

Conflicten doen zich ook voor in de buurtparkjes waar zowel Latino's als chassidische joden kwamen. Vanwege de drugsoverlast zijn er echter een aantal buurtparkjes waar de chassidische joden zich niet meer vertonen. Dit werd door de Latino's als een overwinning gezien, ondanks het feit dat veel van hun families dit park om dezelfde reden ook niet meer gebruikten. De chassidische joden sloegen terug door er bij de overheid op aan te dringen de parkjes te bestemmen voor parkeerplaatsen en woningen. Hierdoor lopen ook de spanningen in de stadsdeelraad soms hoog op. Vertegenwoordigers van beide groepen houden precies in de gaten wanneer hen door anderen een hak is gezet en wanneer er iets voor die andere groep moet gebeuren, wordt dat ook tegengehouden. De etnische identiteiten worden weerspiegeld in onderlinge concurrentie om politieke hulpbronnen. De chassidische joden zijn beter georganiseerd en onder hen bestaat meer overeenstemming. Bovendien hebben ze meer politieke macht doordat het veelal trouwe stemmers zijn.

Diversificatie en segregatie zijn twee kanten van dezelfde medaille; ze maken deel uit van hetzelfde proces. Door de komst van een bepaalde groep naar een bepaalde buurt zal de wijk eerst diversifiëren, maar als deze groep in aantal toe

blijft nemen en andere groepen in de buurt vrijwillig of gedwongen vertrekken, kan dit leiden tot segregatie. Een dergelijk veranderingsproces noemt men ook wel een 'distortion process across space'. Vaak vindt dit proces op vrijwillige basis plaats doordat gelijkgestemden ervoor kiezen om bij elkaar in de buurt te wonen. Niet iedereen bevalt deze dominant wordende cultuur, waardoor een aantal bewoners op vrijwillige basis zal verhuizen. Pas als de nieuwkomers ervoor zorgen dat de prijzen in de buurt stijgen, zullen bepaalde huishoudens gedwongen zijn om de wijk te verlaten. Dit noemt men ook wel 'displacement' en 'pricing out'. Het kan ook zijn dat de ene groep de andere groep treitert of dat er geweld wordt gebruikt. Al deze processen zien we terug in Williamsburg. In Williamsburg is sprake van een successie van verschillende groepen die min of meer per toeval in dezelfde wijk wonen. Als gevolg hiervan bestaat er binnen een bepaalde groep vaak een sterk gemeenschapsgevoel, maar is er tussen de verschillende bevolkingsgroepen in Williamsburg sprake van een zwak gemeenschapsgevoel. Kasinitz: *'The Satmer have a strong sense of community, but that's not the Williamsburg community, that's the Satmer community. The young artists definitely have a community: they know each other, they hang out together. The few Italians have a very strong sense of itself as a community. Do these people really think much about Williamsburg? Probably not. The locus of community may not be geographic, but more ethnic'*.

Manuel Aalbers studeert sociologie en planologie aan de Universiteit van Amsterdam. Dit artikel is gebaseerd op zijn leeronderzoek. Verder heeft de auteur gebruikgemaakt van gesprekken met buurtbewoners en met de professoren Kasinitz en Mollenkopf van de City University of New York.

Literatuurselectie

- Aalbers, M.B. (2000) *Volkshuisvesting in York City: 'This is not America'*. Amsterdam: Brooklyn In Touch Information Center, 1
 (1990) *The Williamsburg Neighborhood Profile*. Brooklyn, New York.
 Potok, Ch. (1969) *The Promise*, Simon & Schuster. New York.